

L'home que va eludir tres vegades el Tercer Reich

Gerardo va escriure les seues memòries al llarg de la dècada de 1980, però fins ara el mecanoscrit no havia estat publicat. A les editorials a les quals el va lliurar en el seu moment no els va interessar la vida d'un holandès d'origen jueu, company d'escola d'Anna Frank, que durant la Segona Guerra Mundial va aconseguir esmunyir-se fins a tres vegades de les urpes dels nazis.

A principis de la dècada de 1960 va arribar a la base militar d'Aitana Gerardus Story, un nord-americà d'origen holandès expert en electrònica que s'encarregaria de la supervisió dels radars ubicats al cim de la muntanya. Es va instal·lar a Cocentaina amb la seua família i no va tardar gaire a integrar-se en la societat que l'acollia: transcorre-guts només uns anys, l'empresa que el contractava va voler traslladar-lo als Estats Units, però ell va preferir romandre a Alcoi.

S'havia divorciat de la seua dona nord-americana i posteriorment havia refet la seua vida casant-se amb una alcoiana, María Luisa Fuster, amb qui va tindre dos fills. Molts coneixien Gerardo a Alcoi, Cocentaina i Muro, tant per la seua vida social com a fester actiu d'una filà de moros i cristians (curiosament, la filà Judíos), com pels seus negocis al ram tèxtil, però pocs coneixien la història que tenia al darre-re aquest exòtic veí.

No era una història qualsevol. Per això, la seua muller el va encoratjar a traslladar-la al paper en unes memòries durant els anys vuitanta. Quan va tindre la feina enllestida, es va dirigir a diverses editorials perquè es feren càrrec de la publicació. Però cap va estar interessada a editar-les.

En un vell exemplar del diari *Ciudad* de 1988 apareix una entrevista a doble pàgina amb Gerardo, el qual, acompanyat de la seua inseparable dona, anunciava esperançat que en un curt període de temps tothom podria tindre a l'abast les seues colpidores memò-

L'Arxiu Municipal d'Alcoi acaba de publicar un llibre intítulat 'Yo burlé al Tercer Reich', que recull les memòries de Gerardo Story, un ancià que actualment viu a la residència geriàtrica Novaire d'Alcoi i que pateix la malaltia d'Alzheimer, que li impedeix reconèixer ningú.

ries; aleshores estava convençut que alguna editorial les publicaria. Però els anys van passar i no es va tornar a saber res d'aquell text.

L'ocupació nazi en primera persona. No obstant això, la història del mecanoscrit amb les memòries no és més que una anècdota al costat del que narra el seu contingut. Gerardus David

Storij Vischschraper va nèixer a Amsterdam l'any 1928, fill d'un matrimoni format per una jueva i un gentil. La seua infantesa va estar marcada pels lligams familiars materns, per la vida al barri jueu de la capital holandesa compartida amb els seus avis, els dotze fills i filles d'aquests i els lligams religiosos i socials d'una comunitat compacta i acomodada: la família disposava d'una bona posició econòmica gràcies a la prosperitat d'un taller tèxtil que regentava l'avi amb l'ajut dels seus fills i filles. Els Vischschraper fruïen del benestar d'una família normal, entre les celebracions setmanals del sàbat, el treball al taller i els períodes de vacances a la costa.

Però tot aquell benestar va anar esvaint-se. Primer, com tots els jueus, van patir algunes restriccions i la retallada dels seus drets. Després, van començar la persecució i les agressions. Gerardus no tenia més de quinze anys quan va ensopegar amb la terrible realitat: la Gestapo va entrar a sa casa i es va emportar l'avi, el patriarca, a empenyes.

Uns dies després, algú que coneixia el iaio se'l va trobar estovat al carrer i el va portar a casa: tenia el cap unflat i no va poder sobreviure més d'un parell de dies a les lesions de la nuca. Els nazis només volien el traspàs de les seues propietats, i una vegada que aconseguiren la signatura de l'avi se'n van desprendre. No havien començat encara els trasllats massius fins als camps d'extermini.

Però les batudes i caceres contra els jueus no tardarien gaire a arribar. Davant de sa casa mateix, el jove Gerardus va presenciar una escena horrorosament cruel: els militars s'emportaven el seu oncle mentre la filla, de tres anys, ho observava tot plorant i xisclant. L'oncle va colpejar el soldat que l'immobilitzava per tractar d'agafar la xiqueta, i el militar li va obrir el cap amb la culata del fusell, deixant-lo estès a terra davant la seua pròpia filla. El mateix soldat, furiós pels crits de la xiqueta, la va prendre dels turmells i, voltejant-la amb tota la seua força, li va estavellar el crani contra la paret de la casa. Després, va llançar el petit cos sense vida dins un camió com si es tractara d'escombraries.

I unes setmanes més tard, el mateix

Gerardus va caure en mans dels nazis durant una batuda. El jove fou fitxat i després tancat en un camió en direcció al camp de Westerbork, un camp ubicat a Holanda que servia com a enllaç a altres destinacions més tristament conegudes: Auschwitz, Sobibor o Bergen-Belsen.

Després d'unes infernals hores de viatge, Gerardus va veure el moment indicat per intentar la fugida quan el camió es va detindre davant la porta del camp i el soldat que custodiava el passatge baixà a indicar la manobra. Va saltar del vehicle i va córrer tant com va poder fins al bosc. En la cursa va rebre l'impacte d'una bala a la cama, però va seguir corrent sense aturar-se fins que estigué fora de perill. Amb l'ajut d'uns grangers, va poder guarir-se, alimentar-se i, després, per camins i carreteres secundaris, tornar caminant a Amsterdam, no sense penúries i perills.

Els seus familiars a poc a poc van ser confinats en diversos camps; no així els seus pares, ja que, en no ser son pare jueu, sa mare va obtenir la "gràcia" de salvar la vida a canvi de ser esterilitzada —una operació efectuada en condicions insalubres que la deixà malalta per sempre més—. Gerardus alternava les temporades a casa amb l'estada al domicili d'uns amics, així com a l'habitatge de la seua tieta Delfina, on hi havia amagats diversos membres de la Resistència holandesa.

En començar a escassejar els aliments per culpa de la guerra, Gerardus es va especialitzar a caçar bèsties per alimentar els hostes clandestins: gossos, gats, talps, gavines o rates. Amb el temps, les

Foto del grup escolar en el qual estudiava Gerardo (al fons de l'aula davant la porta. Segons ell, la nena marcada amb un cercle és Anna Frank. El 1954 Gerardo es va allistar a l'exercit dels EUA.

En l'últim moment,
va fer un puntelló
a la canella del
guàrdia

rates van ser gairebé l'única aportació calòrica a la dieta dels veïns d'Amsterdam, i la perícia de Gerardus en la caça d'aquestes bestioles li va valdre gran fama. La seua col·laboració amb la Resistència es va ampliar a altres tasques, sobretot la de fer de correu.

Cines Babel
Cines Albatros

CINES Albatros
Fra Lluís Colomer, 4 Acc. - València

Funny Games

de Michael Haneke

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS :
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.

(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous

NAOMI WALTER TIM ROTH MICHAEL HEE
BRADY CORBET DEVON GRADYANT
FUNNY GAMES

SHALL
WE
BEGIN?

www.funnygames-themovie.com

Gerardo i la seva dona Maria Luisa Fuster amb els seus fill (1980). A la dreta, Gerardo fent de cap d'esquadra de la 'Fil·là Judios' d'Alcoi

Una vegada, només lliurar un paquet, va ser enxampat per dos agents de la Gestapo que el van conduir fins a un cotxe. De nou en l'últim moment, va fer un puntelló a la canella del guàrdia que l'aferrava, aconseguint desfer-se'n i arrencant a córrer de nou. Es va ficar al parc on hi havia el filtre de l'aigua dels canals i va despistar els seus perseguidors enfonsant-se dins el tanc d'immundícia dels filtres. Era la segona vegada que escapava dels nazis en l'últim moment.

Les notícies de l'avanç aliat arribaven a través de la Resistència i infonien esperança entre els holandesos, però alhora la situació empitjorava per la manca d'aliments i la pressió sufocant dels alemanys sobre qualsevol rastre de resistència. Els morts per inanició es comptaven per centenars cada setmana i tot i així els militars nazis encara

incrementaven el setge sobre possibles col·laboracionistes.

Sembla que algú va informar els serveis d'intel·ligència dels ocupants de l'existència de resistents amagats al pis de la tieta Delfina; Gerardus estava preparant algunes rates per menjar en el moment en què van entrar els alemanys. Aquests sabien que el sistema emprat als pisos per amagar clandestinament la gent era el de construir parets de doble fons, de forma que van començar a disparar les seues metralletes contra les parets habitació per habitació.

Gerardus estava amagat en una d'elles, però va comprendre que allò era una trampa d'on no se'n sortiria si no feia alguna cosa. Així, va decidir elevar-se recolzant els peus contra la paret de davant i l'esquena contra la de darrere, per així anar ascendint peno-

sament uns centímetres. No va poder pujar més d'un metre i mig, però fou l'alçada suficient per esquivar els trets dels soldats nazis i, així, evitar per tercera vegada la catàstrofe. En eixir del seu amagatall es va trobar amb bassals de sang pertot arreu.

I per fi, els nazis es van retirar. Va arribar l'ajuda humanitària dels Estats Units a una població famèlica i terroritzada. Després d'una explosió d'alegria, va arribar la feina de reconstrucció del país i Gerardus va decidir anar-se'n a recórrer el món per gaudir els anys de joventut que li havia pres la guerra. Es va enrolar a diferents vaixells que el van portar a recórrer Europa i Amèrica fins que va arribar a Nova York.

Allà es va casar amb una jove d'ascendència italiana i va passar uns anys fent feines diverses; fins i tot es va dedicar a la boxa i va guanyar alguns dòlars fent combats amateurs. Va acabar divorciant-se d'aquella dona i tornant a casar-se amb una nord-americana tot just quan començava la seua carrera militar a l'exèrcit dels Estats Units, una nova vida que li va permetre continuar els estudis d'electrònica que havia començat a l'Holanda de la postguerra.

Amb el temps, Gerardo Story va aconseguir ser admès a l'Institut Tecnològic de Massachusetts, el prestigiós MIT, on es va especialitzar en electrònica aplicada als radars. I per això va trobar l'oportunitat de viatjar a l'estat espanyol com a tècnic de l'empresa encarregada dels radars de la base militar d'Aitana; va arrelar a l'Alcoià-Comtat i allà va poder viure els seus dies més feliços i estables després de molts anys de patir tribulacions.

Cruel paradoxa

Alguns anys després d'haver escrit les seues memòries, Gerardo Story va caure malalt d'alzheimer. Hui viu a la residència geriàtrica Novaire d'Alcoi, on gairebé no reconeix ningú. No ha pogut assabentar-se de que l'arxiu alcoià, amb l'ajut financer de la CAM i Novaire, han assumit la publicació d'un llibre amb aquelles memòries que un dia va escriure. Ha estat fruit de l'empenta de la seua dona, qui va lliurar el document al director de l'Arxiu Municipal d'Alcoi, Josep Lluís Santonja, qui sí va considerar que el text tenia interès: "És una informació molt valuosa en tant que aporta dades molt acurades sobre tot el que ha viscut. Hem treballat molt amb la seua revisió estilística i ortogràfica i també amb l'edició, però creiem que hem obtingut un bon resultat", indica Santonja, que ha estat a més l'autor del pròleg. En ell, el director de l'arxiu alcoià subratlla que "com era el desig exprés de Gerardo, aquestes memòries han de servir, en la mesura d'allò possible, per a que la Humanitat no oblide les atrocitats comeses pels nazis i que tant els líders mundials actuals com els que han de vindre estiguen alerta perquè mai torne a repetir-se un nou Holocaust". Ara que Gerardo no pot recordar res, el seu document pretén que, si més no, a la societat no li succeeça el mateix.

Pau Grau i Mira